

Buss- och Båtutflykt vid Veteranmötet i Östersund, 29 juni 2013.

Deltagare

Bengt Andersson/Gudrun Modig, Jörgen/Elisabeth Gustafsson, Björn/Birgit Kortzon, Bertil/Inga-Maj Svensson, Ulf/Ingegerd Wikström, Ulf Lidesjö, värddpar Karl-Anders/Britta Karlsson,

Östersund:

Vi startade resan med buss från ett soligt Östersund. Chauffören var en trevlig person med stor erfarenhet av busskörning. Karl-Anders berättade om flera olika intressant verksamheter som finns i staden.

Jamtli, som invigdes 2012 och visar i år bl a 70-talsmiljö. Våldigt populärt besöksmål. Villa i mexitegel med inredning och allt från 70-talet och med pensionärslängan och gröna vågen-paret.

Expo Norr, Sveriges äldsta varumässa. Det är en årlig mässa som pågått i över 50 år.

Lugnvik, en gammal arbetarstadsdel från 1920-talet, kallades tidigare för "Texas" p.g.a. buslivet. Det moderna Lugnvik byggdes i mitten av 1970-talet, i det s.k. miljonprogrammet.

Resan fortsatte därefter i vackra omgivningar med fina utblickar mot storsjön. Och vår reseledare, Karl-Anders berättad om intressanta människor och gårdar.

Åsbygden: Mycket fin och vacker jordbruksbygd

Östersund har god tillväxt. Västerut pågår nybyggnation. Det växer så det knakar enligt Kalle. Tengens dansbana, öppen söndagskvällar sommartid. Verksamhet även nu.

Birka Folkhögskola som är mycket populär. Den ligger vid Storsjöns strand, ca 200 studerande, som internat. Allmän linje, musikutbildning, fritidsledare. Träffar för tidigare elever.

Torsta lantbruksskola. Numera lantbruksgymnasium.

Rösta hushållsskola som är nedlagd. Den är omdöpt och heter numera Eldrimmer

Eldrimmer har försäljning av lokalt producerat mathantverk i Jämtland. De arrangerar också kurser och här har många av landets mathantverkare utbildats. Fia Gulikssons, Jämtlands matambassadör, leder nu matprogrammet Meny på radion är engagerad i Eldrimmer och delägare i Brunkullans krog i Östersund. Det finns många mathantverkare med små företag runt om i Jämtland. Vi passerad sedan gården Ås, där tidigare "fröken Sverige", Yvonne Ryding numera bor.

Dvärsätt:

Här byggs sjönära hus som fått regeringens tillstånd att frångå strandskyddslagen.

Miljöminister Andreas Carlgren har varit och inspekterat. Här är även anlagt en ny av golfbana som blivit mycket populär. Här låg också tidigare ett stort Mejeri och skola som numera blivit ett möbelvaruhus

Krokom:

Har fått sitt Ortsnamn efter krok eller krök på Indalsälven. Det bor 2 300 innevånare i tätorten Lanthandeln är en gammal sekelskiftesbutik med nostalgivaror och kafé. Olika evenemang ordnas under hela året och fina sommarkvällar i trädgården mot älven.

Här ligger också en fin rastplats som av Motormännen är klassad som den bästa i länet sedan 2005 och två år i rad, bland de 10 bästa i landet.

Krokomsporten intill är uppbyggt och tänkt som handelscentrum, men satsningen har inte lyckats så bra p.g.a. politisk osämja.

Sedan kom vi till rondellen på väg E14 som snabbt blev riksbekant. Den byggdes av Vägverket i början av 2000-talet och mitt i rondell fanns en vattenspegel där bilar som höll för hög hastighet hamnade. Tyvärr hände flera olyckor under en ganska kort tid och den blev snabbt ökad. Vid ett nyhetsinslag i TV4 inträffade en olycka som sändes direkt. Därefter byggdes den snabbt om, från pöl till kulle.

Ytterån:

Här var tidigare en stor anläggning med Badanstalt- och hälsobrunn. Det var prosten Tideman som upptäckte de hälsosamma källorna. Vid slutet av 1700-talet fanns här den första brunnsanstalten. Det fanns tillgång till olika bad, sjukgymnastik, massage och elektricitets-behandling. Det fanns även läkare på plats. På 1800-talet växte verksamheten och då kom också järnvägen och då växte besöksantalet ytterligare. Det tog 25 timmar med tåg från Stockholm, med övernattnig i Bollnäs. Fem hotell, restaurang, dansbana med mera fanns på den tiden. Verksamheten upphörde i slutet av 1910-talet.

Idag är Ytterån känd för Mus-Olles museum. Mus-Olle, Per-Olof Nilsson, öppnade sitt museum 1906. Under 75 år samlade han 150 000 föremål av allehanda slag, i snitt fem om dagen. Ingen vet vad han levde på men han fiskade ofta och sålde eller bytte till sig föremål men för det mesta utnyttjade han sin övertalningsförmåga. Mycket fick han också från Brunnsгästerna som var välbärgade personer från Stockholm och även andra länder.

Waplan:

Waplan är en förort till Östersund och här finns Waplans Mekaniska Verkstad. De levererar utrustning till kraftverk. Ägare numera är en Österrikisk storkoncern.

Nälden:

Här fanns tidigare en Vägstation och väg E75 gick genom samhället Nälden och över Alsen till Mörsil.

Nälden är känt för ullspinneri, som startade i mitten av 1800-talet. Vadmal och filter tillverkas. Träindustri med möbeltillverkning finns också här och Hallströms verkstäder som tillverkar rör till ventilationssystem. Här finns också en tillverkning av modulskorstenar
Riksdagskvinna och tidigare minister Margareta Winberg, var lärare och bosatt här tidigare före den politiska karriären.

Wången:

Wången är en gård från medeltiden som blev ett överstelöjtnantboställe vid det svenska övertagandet av Jämtland. Fram till slutet av 1800-talet drevs gården som militärt jordbruk. Hingstuppfödningssanstalt startade 1903 i syfte att rädda den nordsvenska brukshästen som riskerade att avlas sönder. Samhällets förändring och motorisering har förändrat till en snabb avhästning och till nu modern tid där hästen har blivit ett viktigt inslag i människors fritid. Wången har förändrats till ett nationell utbildnings- och utvecklingscentrum för svensk travsport och Islandshästar. Travskolan Wången bedriver utbildning i form av gymnasieskola med riksintag,

folkhögskola, kvalificerad yrkesutbildning, hovslagarutbildning och högskola. Wången är också ett regionalt och nationellt hästcentrum för ridsport, islandshästtävlingar, bygdetrav, westernryttare men även andra ungdomsverksamheter inom häst. Här finns anläggningar med stallar, smedja, skohall, veterinärtrum, rid- och körhall, ovalbana, rakbana, backbana, 1000 meters travbana, elevboende, konferens och hotell. Här gjordes också hästpremieringar, i varje fall, i mitten av 1900-talet. Far var här med hästar liksom morfar och två morbröder. Hemma fanns böcker och priser från dessa premieringar som jag inte vet var de tog vägen.

Alsen:

Historisk plats. Många krig har dragit fram här och det finns många fornlämningar i Alsen. Det är stenåldersboplatser, ca 165 fångstgropar, gravar samt ett stort antal ödegårdar, omkring 25, från medeltiden. De flesta gårdarna blev öde på 1300-talet p.g.a. digerdöden och försämrat klimat. Mest känd är hällristningarna i Glösa. Hällristningarna kan vara upp mot 6000 år gamla och innehåller många älgfigurer. Här finns också en gravhög från 800-talet som innehåller en stor mängd järnåldersföremål som grävdes fram 1938.

Sommaren 1030 passerade Olav den helige med sin här genom Alsen på väg mot norska Stiklestad där han sedan stupade. Hans väg eller pilgrimsled gick genom centrala Alsen.

På 1500- och 1600-talen var här skådeplats för strider mellan Danmark, Norge och Sverige.

Befolkningen fick en grym behandling i samband med räfststen i Jämtland då många innevånare straffades. Vid freden i Brömsebro 1645 blev Alsen och Jämtland svenskt. Sista striden i Alsen var under finska kriget, 1808-1809. I juli 1809 slöts vapenstillestånd mellan von Döbeln och kapten Krogh från Norge.

Här finns i dag Tinas praliner. Exklusivt tillverkade chokladpraliner och tryfflar av yppersta kvalitet. Alsen Choklad, tillverkar älgar och fjällkor i choklad

Under våren 1030 landsteg den norska vikingakungen Olav Haraldsson i Selånger, Gävle kusten, efter några år i Exil i Novgorod, Ryssland. Hans mål var att återta makten över Norge och återinföra kristendomen i Norge. I Stiklestad ca 10 mil norr om Trondheim stod det stora slaget där han dör. Ryktet spreds och året efter hans död blev han helgonförklarad och till hans ära byggdes den ståtliga Nidarosdomen i Trondheim. Trondheim blev den kristna världens stora pilgrims mål i paritet med Jerusalem, Rom och Santiago de Compostela. På 1500-talet reformeras den svenska kyrkan så pilgrimsvandringar förbjuds så S:t Olavsleden faller i glömska. Nu har ett stort arbete gjorts och det blir en invigning av den i september i år. Det kommer att bli guidade vandringar och på egen hand till fots, springandes eller på cykel.

Varje år springer man S:t Olavsloppet med start i Östersund och mål i Trondheim.

Det går längs allmänna vägar, världens vackraste landsvägsstafett, och pågår i 4 dagar, 26 - 29 juni. Dag 1 är etappmålet Åre, dag 2 Sandvika, dag 3 Levanger och dag 4 Trondheim. Vi hade inte kunnat åka över Alsen om vi kommit tävlingsdagen för de är en enorm ansamling av folk och bilar.

Mörsil:

Brinkeboda Gästgiveri. Tidigare välkänd för sin goda och rikligt tilltagna mat. Kursade för några år sedan. Numera bedrivs här, av en jugoslav, nattklubb med strippor. Han har också försökt starta en liknande verksamhet i Storlien men den har efter diverse bråk avvecklats nu.

Kretsloppshuset i Mörsil är resultat av ett långsiktigt lokalt engagemang för att skapa ekologisk mat- och trädgårdsoas. I huset finns en gammaldags hönsgård, en butik fylld av produkter med ekologisk profil och matservering. Här finns också utbildnings- och konferenslokaler.

Mattmar:

Där dalen öppnar sig och visar en fantastisk utsikt. Välbesökt rast- och utkiksplats
Härifrån är det 5 mil till Åre och likaså till Östersund

Arvesund:

Vid hamnen ligger ArveMuseet, med devisen, "från handkraft till motorkraft", visar teknisk utveckling från 1850 till ca 1950. Där visas hur tekniken kom i människans tjänst, uppfinningar som förändrade livet och vardagen. Vi fick under ca en timma vandra runt och titta på många intressanta föremål och miljöer på det fina museet.

Båtresan

Därefter tog vi en kort promenad ner till hamnen och för ombordstigning och båtresa åter till Östersund. Vi serverades en god lunch med biffar och potatis ombord samtidigt som vi njöt av den fina atmosfären på ångbåten och de vackra omgivningarna utmed stränderna.

Vi fick också hälsa på hos kapten i styrhytten och nere i maskinrummet där smörjare och eldare skötte om ångmaskinen. Båten gick tyst och fint i vattnet och vi fick tid att umgås och koppla av ombord

Besättningsmannen Örjan Bergqvist berättade om arbetet med att rädda "Östersund" som ångaren heter och alla data om den fina båten.

Karl-Anders berättade om öar, bebyggelse och människor som verkat på de platser vi passerade. Storsjöns största öar är Frösön, Norderön, Andersön och Verkön med Verkö slott.

Exakt kl. 15.00 enligt programmet lade båten till i Östersunds hamn. Alla tackade för den fina resan och gruppen tog en promenad genom centrala Östersund till Hotellet där vi skulle inta vår festmåltid senare på kvällen.

Noteringar från Karl-Anders resebeskrivning och mina minnesbilder
Jörgen Gustafsson

Ångaren Östersund

Här är lite information från hemsidan för Föreningen Bevara Ångaren Östersund.

MÅTT 25,16, bredd 4,56, djup 2,00 meter. **MASKIN** 2-cylindrig compound på 120 hk
MARSCHFART ca. 8 knop. **BYGGÅR** 1874 **ÅGARE** Föreningen Bevara Ångaren Östersund

1982 tog några Arvesundsbor initiativet att försöka rädda S/S Östersund innan det var för sent. Föreningen Bevara Ångaren Östersund bildades varefter båten inköptes till föreningen. 1983 byggdes en slip på vilken båten drogs upp. En omfattande renovering utfördes så att S/S Östersund år 1986 ånyo kunde sjösättas. Flera tusen timmar har använts till att renovera båten från skrotningsskick 1982 till det skick hon har idag. Båten passagerarbesiktigades 1989 och går sedan i trafik varje sommar. Säsongen är från juni och pågår in i september. Verksamheten bygger dels på turer arrangerade för allmänheten, dels på abonnerade turer.

Byggt 1874 på Oskarshamns mekaniska verkstad för 60,000 kronor. Transporterad i delar sjöledes till Sundsvall, därefter transport på vinterföre med häst till Östersund för ihopmontering. 1886 byggdes överbyggnaden om och båten förlängdes 10 fot.

1903 ytterligare ombyggnad med ny panna och maskin från Härnösands mekaniska verkstad. Båten gick i trafik till 1963 när konkurrensen från moderna transportmedel blev för stor. Båten såldes för skrotning, men genom en ödets nyck blev detta aldrig verkställt. Efter ett antal år upplagd i en vik i Arvesund inköptes båten av en för ändamålet bildad förening, Föreningen Bevara Ångaren Östersund, varefter renovering genomfördes så att den ånyo kunde tas i trafik 1989.

Upplev Storsjön med öar och vacker omgivning, se utsikten mot fjällvärlden från en mer än 130-årig ångbåt, en av Sveriges äldsta ångfartyg i passagerartrafik.

Båten går i turist- och chartertrafik med utgångspunkt i första hand från hemmahamnen i Arvesund men även från andra bryggor i Storsjön.

Trafiken börjar i juni och pågår in i september. Information om turer och bokningar, kontakta oss under bokning/kontakt.

Ni kan abonnera båten till er fest, möte eller bara för en tur på Storsjön. Eller följ med på någon av våra ordinarie turer under sommaren.

Ångaren Östersund tar 100 passagerare, varav 60 personer samtidigt sittande till bords.